

Abstrakt

Disertační práce *Magický realismus v perské a saúdské próze* vychází z předpokladu, že fenomén magického realismu se neomezuje pouze na kultury zatížené dědictvím kolonialismu, ale je přenositelný na literární díla tvořená v podmínkách systematického násilí kdekoli na světě. Předchozí výzkum autorky disertační práce prokázal paralely v dynamice politicko-společenského vývoje Íránu a Saúdské Arábie ve 20. století, a to především ve vztahu státní moci k občanům a v situaci žen ve společnosti, přičemž ve druhé polovině 20. století dochází k silné institucionalizaci tradičních patriarchálních, androcentrických a misogynních společenských paradigmat. Ženy na tuto situaci reagují zejména v posledních třiceti letech zvýšenou literární aktivitou, která se tak stává důležitým prostředkem seberealizace a emancipace. Skutečnost, že se jak v Íránu, tak v Saúdské Arábii objevily významné představitelky magického realismu, vedla k orientování badatelského záměru na prostudování relevantnosti tohoto konceptu pro perskou a saúdskoarabskou prózu, na prozkoumání způsobů reflexe genderové tematiky a jejich porovnání v obou literaturách. Těchto cílů bylo dosaženo prostřednictvím podrobné případové studie děl autorek z obou zemí. Vybrány byly romány *Sídí Wahdáno* saúdskoarabské spisovatelky Radži ʿÁlim a *Zanán bedún-e mardán* (Ženy bez mužů) íránské autorky Šahrnúš Pársípúr.

V obou dílech byla zjištěna autentická podoba magického realismu vycházející z kulturního a literárního odkazu Blízkého východu, která usiluje o subverzi totalitních systémů a diskursů etablovaných v obou státech a společnostech. Zatímco saúdské dílo zdůrazňuje svébytnost a jedinečnost mekské kultury, je to perské zaměřeno mnohem více na demaskování mýtů a stereotypů, obestírajících ženskou sexualitu, které jsou zdrojem násilí postihujícího zejména ženy, ale škodlivého také pro muže. Pozice saúdského románu vůči patriarchálním tradicím není tak odmítavá, akcentována je totiž rozmanitost žité reality, určená specifickým prostředím a povahou každého jedince. Bohatý mekský folklor je prezentován tak, že v sobě přirozeně zahrnuje jednak postoje neslučitelné s represivní podobou patriarchálního a androcentrického uspořádání společnosti, jednak jevy naprosto odporující wahhábovsko-saúdskému pojetí islámu (pro Hidžáz cizorodému), které ve spojení s politickou mocí pustoší kulturní dědictví Mekky. Specifické jsou oba romány také z hlediska jazyka a liší se od sebe i užitím magicko-realistických technik. Naopak velmi blízké si jsou z hlediska literární topologie, kde se projevuje ontologický vztah obou textů k posvátnu, tajemnu a poznání, vycházející evidentně ze stejných filozoficko-mystických

zdrojů islámské civilizace. Oba romány tak sdílejí poselství jednoty a oživenosti všeho v kosmu, stejně jako nezničitelnosti duše, energie, existence, a tím i hmoty.